

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р **Юлия Георгиева Дончева**

(Русенски университет „Ангел Кънчев“)

на материалите, представени за участие в конкурс
за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“
в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално
направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика),
Факултет по науки за образованието и изкуствата,
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

1. Данни за конкурса.

Във връзка с обявена процедура за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“, със Заповед на Ректора № РД-38-113/22.02.2021 г. на Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата, участва докторант **Стратигула Димитриус Парису** с тема на дисертационния труд *„Емоционални и социални аспекти на училищната готовност и адаптация: специфика при деца с хиперактивност и дефицит на вниманието“*.

Спазени са всички процедурни и нормативни правила предвидени по настоящата процедура.

2. Кратки биографични данни за кандидата.

От представената кратка автобиография разбираме, че докторант Стратигула Димитриус Парису е родена през 1973 г. в Гърция. Впечатляващи данни за образователния ценз на младата дама: Дипломиран филолог в Гърция; Магистър по публична администрация; Магистър по специална педагогика в Софийски университет «Св. Климент Охридски». Диплом по педагогика от университета с Крайова, Румъния.

Притежава множество сертификати от научни форуми, изследователски проекти и обучения. Очевидно е, че няма да спре да се развива, да надгражда наученото и да се образова.

Владее, освен майчиния си гръцки език, английски и румънски.

3. Общо описание на представените материали (научни трудове).

Докторантката участва със следната научна продукция, съотнесена към Наукометричните критерии за минималните национални изисквания към научната и преподавателска дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Област 1. Педагогически науки, както следва:

- *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, Група А, Показател 1 → 50 точки.*

- Автореферат.

- *Публикации - 3 броя, самостоятелно и в съавторство с научния си ръководител, от докторантски четения и научна конференция. Изнесени през 2016, и 2018 г., със следните показатели:*

- Група Г 7. Статии и доклади, публикувани в нереперирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове → 2 брой в съавторство = 10 точки + 1 брой самостоятелно = 10 точки. Общо = 20 точки.*

4. Обща информационна характеристика за структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Съдържанието на разработката е в следната последователност: въведение, 6 глави, заключение и препоръки, библиография и приложения. Дисертацията е с обем 265 страници, от които 39 страници са библиография и 8 страници са приложения. Текстът включва 18 таблици и 20 диаграми. Библиографията включва 326 заглавия на английски език и 36 заглавия на

гръцки език. Авторефератът следва структурата на дисертацията и запазва оригиналната номерация на таблиците и диаграмите, включени в нея.

ПЪРВА ГЛАВА. ДИСКУТИРАНЕ И АНАЛИЗ НА ТЕРМИНОЛОГИЯТА, разглежда социално-емоционалното развитие, концепциите както за готовност за училище, така и на приспособяване и училна адаптация. Включени са особеностите на Синдрома на дефицит на вниманието и хиперактивност и симптоматологията на СДВХ.

ГЛАВА ВТОРА. УСПЕШНА СОЦИАЛНО-ЕМОЦИОНАЛНА ГОТОВНОСТ И АДАПТАЦИЯ: РОЛЯТА НА СЕМЕЙСТВОТО. Тук дисертантката разглежда напълно задоволително ролята на този огромен фактор семейството, без който всички дейности за ефективна работа биха били непълноценни, ако няма колаборация между заинтересованите страни.

ГЛАВА ТРЕТА. УСПЕШНА СОЦИАЛНО-ЕМОЦИОНАЛНА ГОТОВНОСТ И АДАПТАЦИЯ: РОЛЯТА НА СРЕДАТА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА. Другият важен фактор, това е детската институция, в която детето прекарва първите 7 години от живота си. Сензитивен период, в който се формират и остават устойчиви психически качества, навици, модели на поведение и т.н. Отдиференцирана е ролята средата в детската градина за емоционалната и социално-емоционалната готовност и адаптация на децата със СДВХ.

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА. ОБРАЗОВАТЕЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА УСПЕШНА СОЦИАЛНО ЕМОЦИОНАЛНА ГОТОВНОСТ И АДАПТАЦИЯ КЪМ УЧИЛИЩЕ НА ДЕЦА СЪС СДВХ. Отлично впечатление правят инструментите и образователната програма, които използва за успешна социално-емоционална готовност и адаптация на деца със СДВХ в детската градина и в първи клас. Образователна програма (представена в две отделни части) е базирана на художествено-творчески

активности, целяща подобряване на социално-емоционалната готовност и адаптацията към училище при деца на възраст 5-8 години със Синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност.

ГЛАВА ПЕТА. ДИЗАЙН НА ИЗСЛЕДВАНЕТО. Тук коректно са представени целта, задачите, хипотезите (една водеща и 8 подхипотези), участниците и организация на изследването, етапите и методите на изследването. Изведени са и ограниченията пред изследването/проучването.

ГЛАВА ШЕСТА. АНАЛИЗ И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ НА РЕЗУЛТАТИТЕ. Абсолютно пунктуално и изчерпателно са отразени и анализирани количествените и качествените данни по всички критерии, показатели и таргетни групи участници в оценката.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ. ПРЕПОРЪКИ. ПРИНОСИ. ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ. ПРИЛОЖЕНИЯ. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ НА АВТОРА.

5. Обща оценка на дисертационния труд.

5.1. По отношение на актуалност на проблематиката.

Обликът на личността, като социален субект, се формира под въздействие на комплексното участие на ендегенни и екзогенни фактори. Социализацията на човешкия индивид е сложен продукт на обществено-историческия континуум от развитието на социума, както и на собствената вътрешна self-програма на субекта за индивидуализация. Това означава, че тя протича не въобще, а като специфичен процес в специфични условия. Адаптивната компонента е част от/в образованието, като социално развитие на детето имайки различни фактори определящи нейните особености.

Запознавайки се с разработката на научния труд еднозначно може да се заключи, че познаването на проблематиката от докторанта е видна. Тя с

лекота борави с понятия, извежда дефиниции, демонстрира прогностична култура.

6. Обща характеристика на дейността на кандидата.

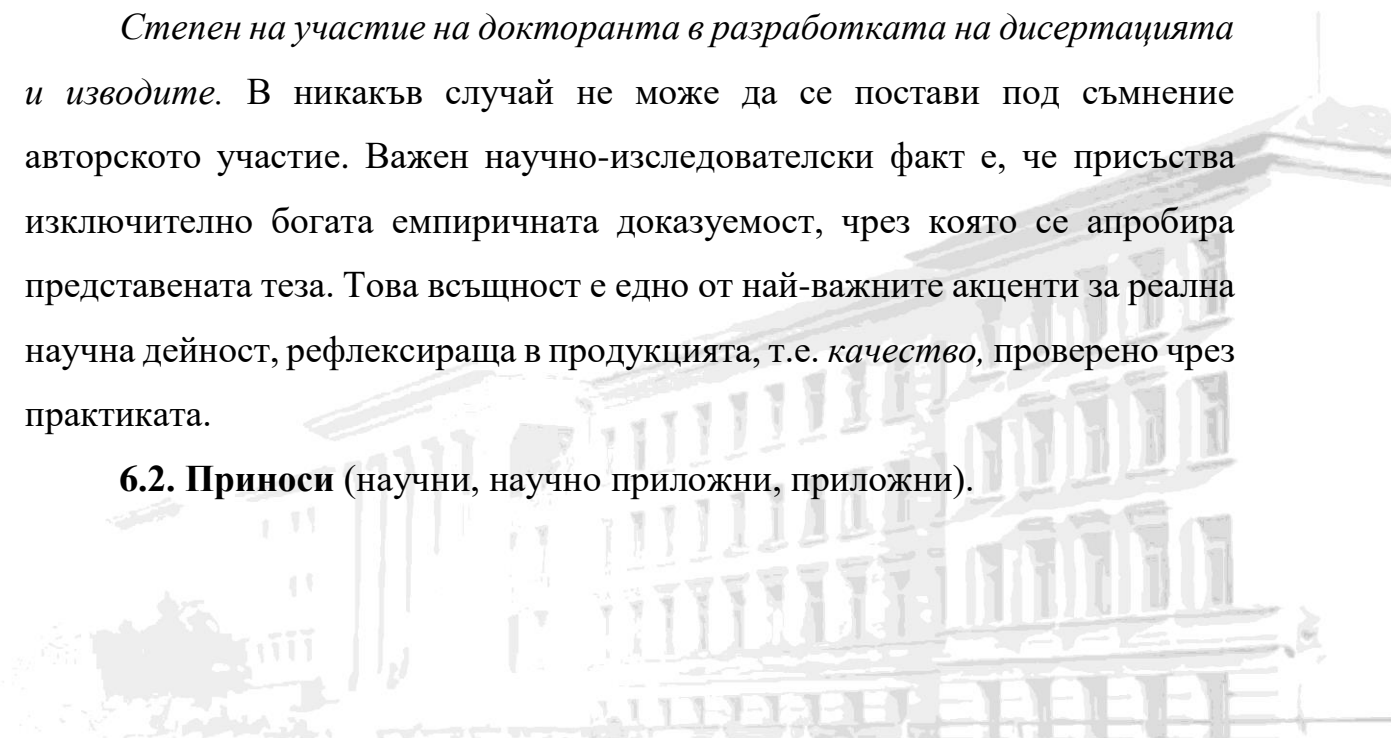
6.1. Характеристика и оценка на дисертационния труд. Достоверност, като основа за изводите. Степен на участие на докторанта в разработката на дисертацията и изводите.

Конкретизирайки *характеристиката и оценката на дисертационния труд* на prima vista прави впечатление авторското търсене относно термините: Синдром на дефицит на вниманието и хиперактивност; Успешна социално-емоционална готовност и адаптация; Ролята на семейството; Ролята на детската градина; Ефективни образователни модели и инструменти и т.н. Тези търсения докторантката проследява в цялата научна разработка до заключението, препоръките и приносите.

Достоверност на изводите. Изследователската работа се базира на откриване, прилагане и верифициране на **Образователни инструменти за успешна социално емоционална готовност и адаптация към училище на деца със СДВХ**, което я прави не само дисертабилна, но и с възможност за развитие, с поглед напред в бъдещето.

Степен на участие на докторанта в разработката на дисертацията и изводите. В никакъв случай не може да се постави под съмнение авторското участие. Важен научно-изследователски факт е, че присъства изключително богата емпиричната доказуемост, чрез която се апробира представената теза. Това всъщност е едно от най-важните акценти за реална научна дейност, рефлексиреща в продукцията, т.е. *качество*, проверено чрез практиката.

6.2. Приноси (научни, научно приложни, приложни).

Докторант Стратигула Димитриус Парису извежда напълно коректно 6 (шест) основни приноса, с прилежащи аргументи, на дисертационната разработка, създавайки впечатление за отговорен и ангажиран към актуалните проблеми на децата с ХАДВ, във възрастта на предучилищното и начално училищно образование, изследовател. Което се доказва с цялостната ѝ разработка.

7. Основни достойнства и личен принос на докторанта.

Изложените доказателства и аргументи ми дават основание категорично да не подлагам на съмнение горепосочените достойнства и лични приноси на докторанта. Освен това, разработки от този род трябва да намерят място в научната литература, за да могат, както широк кръг (педагогически специалисти, родители, заинтересовани по проблема за работа с деца/лица с ХАДВ), така и тесен/специализиран (специални педагози, професионалисти, експерти от екипите за личностно развитие) кръг от ползватели на конкретната тематика да открият своите отговори.

Тук е мястото да поздравя научния ръководител на докторантката, проф. дн Розалина Енгелс - Критидис, за изключително професионалното и компетентно ръководене и финализиране на научния труд, чиято тематика е от особено, изключително, значение за облекчаване живота, както на детето с хиперактивност и дефицит на внимание, така и на всички, които живеят и работят с него, познават неговото състояние и търсят адекватни и ефективни решения.

8. Препоръки. Критични бележки. Въпроси към докторанта.

Научната продукция – дисертация и публикации, предоставена за участие в конкурса не съдържа слабости, които да омаловажат нейните достойнства.

Като препоръка мога да отбележа, че е добре докторантката да разшири своето участие в международни образователни проекти. Тоест да има стремеж за/към популяризиране на резултатите от изследователската дейност в публикации на английски и друг език.

Въпроси:

-Срещнахте ли трудности при разработването на дисертацията? Какви, от какво естество бяха и защо се случиха?

-Как виждате развитието на *„Емоционални и социални аспекти на училищната готовност и адаптация: специфика при деца с хиперактивност и дефицит на вниманието“* в бъдещата Ви конкретна педагогическа работа (от тук нататък, как ще го развивате)?

-Посочете, според Вас, трудностите, факторите, които биха възпрепятствали масовото внедряване на концепцията Ви.

9. Автореферат.

Авторефератът, с общ обем от 52 страници, отговаря на всички стандартни изисквания за синтезирана и адекватна, аналитико-систематична разработка на първичния документ, научния текст, както и обективното отразяване съдържанието на дисертационното изследване. Спазени са научните и техническите изисквания за оформянето и презентирането му в хартиения вариант, и в дигиталния вид като On-line публикация.

10. Заключение.

Докторант Стратигула Димитриус Парису е изпълнила задълженията си произтичащи от изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“, както и задълженията по съответния индивидуален учебен план на докторанта.

Всички административни процедури са спазени.

Имайки предвид гореизложеното, убедено давам своята *положителна оценка* за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси. *Предлагам на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“* на Стратигула Димитриус Парису за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика (Предучилищна педагогика).

09.03.2021 г.

Член на научното жури:

(Доц. д-р Юлия Дончева)

